24/12/2022

Χριστούγεννα στην Ήπειρο: «Τα σπάργανα του Χριστού», «το αναμμένο πουρνάρι» και «το αμίλητο νερό»

/ Παράδοση

«Ελάτε εδώ γειτόνισσες, και εσείς γειτονοπούλες μου, τα σπάργανα να φτιάξουμε, και το Χριστό ν' αλλάξουμε..».

Αυτοί είναι στίχοι από τα **Χριστουγεννιάτικα κάλαντα**, που ακούγονται στις γειτονιές και τις πλατείες της **Ηπείρου**, την παραμονή της Γέννησης του Χριστού .

«Τα σπάργανα του Χριστού», είναι ένα γλύκισμα που ετοιμάζουν σε κάθε σπίτι, για το τραπέζι της παραμονής. Οι νοικοκυρές, ψήνουν σε πυρωμένη πέτρα, χυλό από σταρένιο αλεύρι, ενώ στη συνέχεια τις «τηγανίτες» αυτές, τις μελώνουν σε

ζαχαρόνερο, καρύδια και κανέλα. **Πολιτιστικοί Σύλλογοι** αναβιώνουν το έθιμο σε γειτονιές ή πλατείες, με πιο σημαντική εκδήλωση εκείνη στο Κάστρο των Ιωαννίνων.

Το έθιμο συμβολίζει τα σπάργανα του **Ιησού** στην φάτνη. Με βαθιά πίστη οι Ηπειρώτες και στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι τους , δίνουν συμβολισμούς. Έως και σήμερα, σε πολλά σπίτια οι νοικοκυρές μαγειρεύουν «γιαπράκια».

Είναι λαχανοντολμάδες με φύλλα από λάχανο και το φαγητό συμβολίζει το «φάσκιωμα» του νεογέννητου Χριστού. Παλαιότερα, το χοιρινό είχε εξέχουσα θέση στο γιορτινό τραπέζι, αλλά και στα γλέντια, που γίνονταν ανήμερα των Χριστουγέννων στις πλατείες των χωριών.

Τα **έθιμα στην Ήπειρο**, αποτυπώνουν την πτυχές της πολιτιστικής και πολιτισμικής ταυτότητας του τόπου, καθώς είναι άμεσα συνυφασμένα με τις συνθήκες του μακρινού παρελθόντος, με τις αρχές και τις αξίες των περασμένων γενεών.

Για να υποδεχτούν την **Γέννηση του Χριστού**, νήστευαν το «σαρανταήμερο», δηλαδή από τις 15 Νοεμβρίου έως και τις 24 Δεκεμβρίου. Ακόμη και σήμερα, δεν είναι λίγοι εκείνοι που με ευλάβεια τηρούν τη νηστεία. Ένα πολύ παλιό έθιμο στην **Ήπειρο**, που συναντάται με μικρές διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή, είναι το «αναμμένο πουρνάρι».

Το έθιμο συμβολίζει τους βοσκούς που πήγαν να προσκυνήσουν το θείο βρέφος και είχαν ανάψει ένα ξερό κλαδί, ένα δαδί, για να βλέπουν μέσα στην νύχτα.

Στα χωριά της **Άρτας,** ανήμερα Χριστούγεννα, όποιος επισκεφτεί φιλικό ή συγγενικό σπίτι για να ευχηθεί χρόνια πολλά κρατά ένα κλαρί από πουρνάρι που το ανάβουν στον δρόμο. Το ίδιο κάνουν και οι παντρεμένοι, που θα πάνε στο πατρικό τους.

Τα φύλλα από το πουρνάρι, καθώς καίγονται τρίζουν και τότε ο επισκέπτης δίνει ευχή στον κάθε οικοδεσπότη να μεγαλώνει η φαμίλια και να προκόβουν τα κοπάδια.

Στα **Γιάννενα** δεν κρατούν το πουρνάρι αναμμένο στο χέρι τους, αλλά στη χούφτα τους, έχουν δαφνόφυλλα και πουρναρόφυλλα.
Όταν μπουν στο σπίτι, τα πετούν μέσα στο τζάκι και καθώς τα φύλλα καίγονται, πετάνε σπίθες.

Τότε δίνεται η καλύτερη ευχή στον νοικοκύρη: «Αρνιά, κατσίκια, νύφες και γαμπρούς!».

Δηλαδή, να προκόβουν τα κοπάδια του, να πληθαίνει η φαμελιά του, να μεγαλώνουν τα κορίτσια και τα παλικάρια του, να του φέρνουν στο σπίτι νύφες και γαμπρούς, να του δώσουν εγγόνια που δε θ’ αφήσουν τ’ όνομα το πατρικό, να σβήσει.

Το «αμίλητο νερό» είναι έθιμο χριστουγεννιάτικο στην Άρτα. Ανήμερα των Χριστουγέννων, και νωρίς το πρωί, πριν ξημερώσει, οι γυναίκες πήγαιναν χωρίς να μιλάνε, να πάρουν νερό από ξένη βρύση και έλεγαν, «όπως τρέχει το νερό στη βρυσούλα μου, έτσι να τρέχει και η σοδιά μου».
Από το «αμίλητο νερό», έπιναν όλοι στο σπίτι για το καλό. Στη βρύση η γυναίκα άφηνε εδέσματα, «για να την ταΐσει», όμως στην πραγματικότητα για να βρουν οι φτωχοί συγχωριανοί φαγητό.

Πηγή: ΑΠΕ- ΜΠΕ